

ROUAAN EENDEN

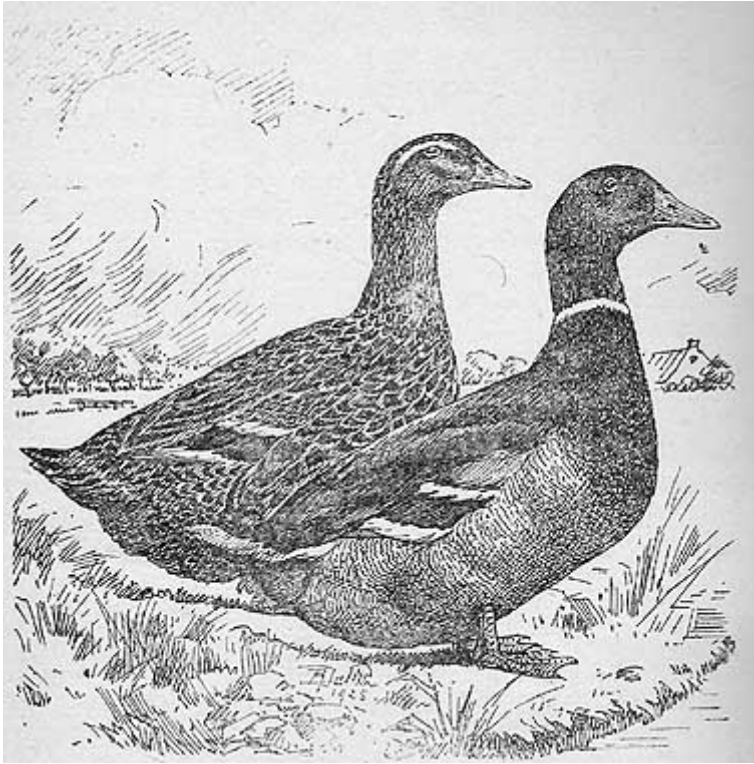
Tekst: Dirk de Jong en Kenneth Broekman
Foto's: Dirk de Jong

Een stukje historie

De Rouaaneend is ongetwijfeld een van de oudste vleesrassen onder de gedomesticeerde eenden, met een kleurrijk verenkleed wat heel lang onveranderd is gebleven: een donkere en een lichte variant op de wildkleur. Het ras vindt haar oorsprong in Frankrijk, en wel in het departement Normandië. De Franse natuurbeschrijver Pierre Belon vermeldde al in het jaar 1555 in zijn boek *L'Histoire de la nature des Oiseaux* dat 'zeer zware eenden in een mengeling van kleuren, de Franse rivieroeveren bevolkten'. Deze zware eend werd in Frankrijk, de Rhône- of Normandische eend genoemd.

De Engelsen gaven deze eend later de naam 'Rouaan eend', omdat deze eenden met duizenden tegelijk uit de Fransen havenplaats Rouen naar Engeland werden geëxporteerd, alwaar zij op de talloze markten te koop werden aangeboden. Deze nuteend diende een drieledig doel: het vet werd gebruikt voor de wol-industrie, het vlees voor de consumptie en gezien de massieve bouw was het een goede leverancier van eendendons. Daarnaast produceerden ze ook nog een behoorlijke hoeveelheid zware eieren. Omdat het oorspronkelijke ras is ontstaan door selectie uit de gewone wilde eend, is het niet verwonderlijk dat dit ras nog een zelfde rui patroon heeft als de wilde eend. Rouaan eenden kennen dan ook nog de eclipsrui.

Mocht u besluiten om de Rouaan eend te gaan opeten, kan ik u verzekeren dat het vlees van dit ras nog een echte wildsmaak heeft.

**Links: Rouaaneenden.
Tekening R. Delin, 1925.**

Lofzang op de Rouaaneend, *Le Canard de Rouen* (1918).
Vrij naar Henri Blin, Lauréat de l'Académie d'Agriculture de France.

Onze eend van Rouen is vooral een praktische, grote, vette, overvloedige, massieve eend. Men bekritiseert zijn gang, men zegt dat hij loopt te waggelen alsof hij zes pinten cider had gedronken. Men vergeet echer te

vaak dat zijn echte element het water is, de poel of de rivier, waar hij heel zijn sierlijkheid vooral ontplooit als hij zijn fluweelachtig kop baadt en zijn daarbij staart naar de hemel richt.

Het is de mooiste van onze eenden: levendige en tedere kleuren, capuchon van groen met een fluweelachtige gloed, kastanjekleurige borst en witte halsketting, buik grijs-parel, askleurige vleugels die eindigen in mooie groen en blauwe spiegels, met een wit zoompje omboord. Dit kleed is erg mooi, maar ondanks de bewonderenswaardige overvloed van tinten en nuances dat zijn verenpakje presenteert, is de mooiste kleur van een eend van Rouen de jurk van goud die hij van de vlam in de keukens leent.....

**Onder: Rouaan eend, Frans type
Eigenlijk twee verschillende rassen**

Het is bekend dat men in het verleden niet altijd nauwkeurig omging met een ras om de typische raseigenschappen te behouden. In Frankrijk staat en stond 'het nut' altijd boven aan het lijstje. Het waren dan ook de Engelsen die dit ras qua type en kleur perfectioneerden en het 'Engelse type' tot een spectaculair showras maakten. Aan de vervolmaking hiervan hebben ook de Duitse fokkers een grote bijdrage geleverd.

Het Franse type is het dichtst bij het oorspronkelijke type gebleven, zoals we dat vaak

tegenkomen op oude prenten en tekeningen. Het zijn eigenlijk twee totaal verschillende rassen geworden, met alleen het uitgangsrassen als enige overeenkomst.

Ook de kleur is verschillend. Vergelijken met de wilde eend is de Engelse Rouaan eend dieper en sprekender van kleur. De Franse fokrichting is daar in tegen veel lichter dan de bekende wilde eend. Hieraan is goed te zien hoe enkel door doelbewuste selectie een ras totaal kan veranderen.

De Rouen clair ofwel Rouaan eend Frans type

Deze eend werd sinds onheugelijke tijden gefokt in de regio van Rouen; het is eigenlijk de *Canard Col-vert* (= de wilde eend), die veredeld is met het doel om een zwaardere en volumineuzere eend te fokken. Zo kreeg men uiteindelijk exemplaren van 3,5 kg. Deze veredeling heeft vooral plaatsgevonden in de laatste dertig jaren van de 19e eeuw.

Rechts: Rouen clair, woerd

Maar in 1910 werd hij qua gewicht alweer overtroefd door andere rassen. Volgens de Franse historie besloot toen een fokker, Garry genaamd, om de regeneratie van de Roueneend op te pakken en het gewicht weer hoger te krijgen. Tussen 1910 en 1920 kruiste hij opnieuw met de *Canard Col-vert* en andere *Col-vert*-achtige eenden en het zou hem gelukt zijn om het gewicht van de Rouen naar 4,5 kg. te krijgen. Men mag Garry dan ook beschouwen als de echte createur van de Rouen clair, zoals die in 1923 in de Franse standaard is opgenomen. Volgens de Franse omschrijvingen is de Rouen clair één van de beste Franse eenden, waarvan het vlees uitermate smakelijk is. De eend legt eieren van minimaal 80 gram, met een zeer lichtgekleurde eischaal.

Type en bouw, Frans type

Heeft een iets opgerichte houding en een lang lichaam, wat op een paar stevige middenlange poten staat. De poten staan goed onder het lichaam geplaatst. Het Franse type mag geen kielvorming tonen en de legbuik mag de grond niet raken. De snavel is lang en breed en loopt in een soepele lijn vanaf het voorhoofd iets hol naar de punt. Snavelkleur van de woerd is licht olijfgroen en van de eend oranje-bruin, beide met een donkere vlek, de zo genoemde snavelnagel, die bij beide geslachten aanwezig is. De pootkleur van de woerd is oranje, van de eend oranje-bruin.

Links: Rouaan Engels type, woerd.

Le canard de Rouen foncé ofwel de Rouaan eend Engels type

Uitgaande van de Rouen Clair hebben de Engelsen de Rouen foncé gemaakt. Die verschilt vooral van de Rouen clair in type, dat minder elegant is, maar ook in kleur; die is donkerder. Ze zijn niet zo beweeglijk en de bevruchting verloopt vaak moeizaam. De leg is minder dan van de Rouen clair, de eieren hebben een gewicht van minimaal 80 gram en een

groenachtige eierschaal met lichtere of blauwachtige nuances.

Links: Rouaan Engels type, eend.

Type en Bouw, Engels type

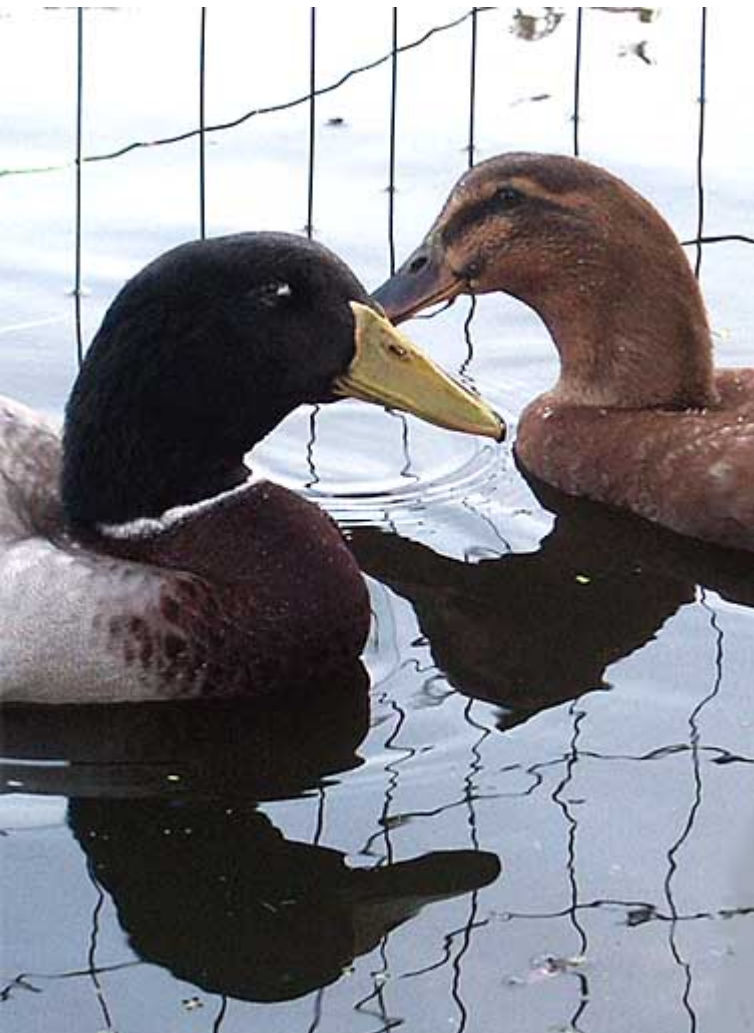
Zodanig dat ze door hun enorme lichaam en gewicht nooit in staat zullen zijn om te vliegen. Wat direct opvalt aan deze eend is dat zij zeer diep gesteld is, en wegens de brede, naar voren gedragen borst oogt ze zeer massief. Als de eend in beweging is, dan mag de kiel (de horizontale buiklijn) net niet de grond raken. Ze zijn breed in de schouders en hebben een gewelfde rug.

De snavel is bij de woerd beduidend langer dan bij de eend. Het komt wel eens voor dat op de olijfgroene snavel van de woerd en de geelbruine snavel van de eend, lichtgele plekken ontstaan; trekt u zich daar niets van aan, het dier is soms wat pigmentgevoelig.

vel van de woerd en de geelbruine snavel van de eend, lichtgele plekken ontstaan; trekt u zich daar niets van aan, het dier is soms wat pigmentgevoelig.

Rechts: close-up van de snavel, met de duidelijk zichtbare snavelnagel.

Onder: De snavel van Engelse Rouaanwoerd is langer dan van de eend. (Ook te zien aan de schaduw.)

Gewicht Franse type

Nederlandse standaard: Woerd: 3,5 — 4,0 kg. Eend: 3,0 — 3,5 kg.

Engelse standaard: Woerd 3,4 kg – 4,10 kg. Eend: 3,0 – 3,4 kg.

Franse standaard: Woerd en eend beiden 3,5 kg.

Duitse standaard: Woerd 3,5 kg. Eend 3 kg.

Gewicht Engelse type

Nederlandse standaard: Woerd: 3,5 — 4,5 kg. Eend: 3,0 — 4,0 kg.

Engelse standaard: Woerd 4,5 – 5,4 kg. Eend 4,1- 5 kg.

Franse Standaard: Woerd 3,5 kg. Eend 3,0 kg.

Duitse standaard: Woerd 3,5 kg. Eend 3,0 kg.

Ringmaat

In Nederland, België en Duitsland ringen we beide types met een 18 mm ring, zowel de woerd als de eend.

In Frankrijk: Frans type 16mm en Engels type 18 mm

Kleurbeschrijving

Ik ga u niet belasten met details; er zijn duidelijke beschrijvingen hierover in omloop.

Sprekend is bij de woerd haar smaragd groene kop, die vlak boven de borst omsloten wordt door een $\frac{3}{4}$ witte halsring die aan de achterzijde open is. Bij de enorme diepe borst spreekt men van een wijnrode of purperen kleur. De flanken worden bedekt met een grijs parelveld. De spiegelomranding moet wit zijn.

Boven: Rouen clair, woerd en links: Rouen foncé, woerd, Engels type. Ook het type-verschil is duidelijk te zien.

Bij de eend valt natuurlijk de amandelbruine hoefijzertekening op, die haar roodbruine verenkleed bedekt. Deze tekening is op de rug het grootst; bij de kop, hals en handpennen ontbreekt de hoefijzertekening.

Dit kleurpatroon geldt voor zowel het Engelse type als voor het Franse, alleen de kleurdiepte is heel verschillend.

Voor de benamingen van de kleurslagen van de Rouaaneend worden in Nederland, België, Frankrijk, Duitsland en Engeland, verschillende termen gebruikt.

In Frankrijk en België wordt de kleur van het Engelse type met foncé (=donker) en van het Franse type met clair (=licht) aangeduid.

In Duitsland is het Engelse type *wildfarbig* (=donkerwildkleurig) en voor de kleur van het Franse type hebben ze geen naam; men gebruikt daarvoor gewoon de naam Rouen clair.

In Engeland zijn ze 'wild-colour' (=wildkleurig) en om de verwarring compleet te maken, noemt Nederland de Engelse kleurslag, 'rood wildkleurig' en de Franse 'forel' (=licht wildkleurig)

Inmiddels is in Duitsland het Engelse type ook erkend in de 'blauw wildkleur'. (De erkenning in Nederland werd in januari 2006 afgewezen omdat de ingezonden dieren allemaal Duitse ringen droegen.)

Bij de blauwwildkleur is de bruinzwarte tekening tot blauw verdund en zijn de glanzende groene onderdelen dofblauw. Door de verdunningsfactor zijn bij de eend alle bruine onderdelen lichter, hierdoor ontstaat een veel egalier totaal beeld. Oogkleur, snavel en pootkleur zijn wel gelijk aan de wildkleur.

Links: Rouaan Engels type, eend, rood-wildkleur.

Boven: Rouaan Frans type, eend, forelkleur.

Behalve het verschil in kleur is ook het verschil in type duidelijk te zien.

Verspreiding

Vroeg in de 19^e eeuw waren de Rouaaneenden al bekend in Engeland, waar dit soort eenden werd gehouden in de Victoriaanse boerderijen. Het was een van de eerste eendenrassen die gestandaardiseerd werd in Groot Britannië en opgenomen in de Standaard van 1865. De Rouen Clair is daar pas in 1982 gestandaardiseerd.

Omstreeks 1860 bereikten de Rouaan eenden Duitsland. Het waren toen al zware eenden, weliswaar in een verscheidenheid van kleurslagen. Rond 1900 kwam de fokkerij van Rouaan eenden in Duitsland tot grote bloei, niet alleen als nuteend maar ook bij de liefhebbers. Op gegeven moment waren er zeker 300 sportfokkers met Rouaaneenden. De Rouen Claire is pas aan het eind van de tachtiger jaren van de vorige eeuw in Duitsland geïmporteerd en daar in 1992 erkend.

In Nederland is de belangstelling voor de Rouaan eend altijd beperkt gebleven. Het houden van vleeseenden voor productie is in Nederland nooit van de grond gekomen. Nederland was wel goed vertegenwoordigd in het houden van honderdduizenden eenden bestemd voor de eiproduktie.

Al in 1874 werd de Rouen eend in de Amerikaanse standaard opgenomen. Men heeft daar een 'productietype', wat nog redelijk op de Franse Rouen lijkt (2.7–3.6 kg) en een zwaarder, vierkanter 'tentoonstellingstype' (4.1–5.4 kg).

Boven: In de voorgrond een paar Rouaan eenden in de blauw-wildkleur.

Tentoonstellen

Buiten Frankrijk wordt hoofdzakelijk de Rouen foncé gefokt, al is in verschillende landen, waaronder Nederland, België en Duitsland, ook de Rouen clair erkend. De laatste jaren neemt ook bij de Nederlandse sportfokkers de belangstelling toe om de Rouaan eend Engels type fokken en te exposeren. Toch houden veel liefhebbers hun dieren liever thuis, zeker de fokkers van het Franse type. Wij hebben daar wel begrip voor, want wat heeft een liefhebber/fokker aan opmerkingen van de keurmeester als 'nagelpuntje ontbreekt', of 'spiegelzoming kan sprekender'. Daar zit het publiek en de liefhebber niet op te wachten. Ook komen er steeds meer mensen die er bezwaar tegen hebben, dat deze zware dieren uit de kooi worden genomen. Kleur en type zijn van buiten de kooi ook goed te beoordelen; bij het uitzoeken van de kampioenen of in twijfelgevallen kan men het dier altijd nog uit de kooi nemen.

Enkele wenken bij de verzorging

Menigeen denkt dat deze eenden door hun dichte verenpak voor temperaturen onder het vriespunt ongevoelig zouden zijn, dus geen nachthok of beschutte plek nodig hebben. Bij de Rouaan eend is het echter, gezien haar gewicht, verstandig om haar 's avonds bij

vriestemperaturen in een nachthok te plaatsen. Het zal niet de eerste keer zijn dat men Rouaan eenden 's morgens vastgevroren aan de grond vindt, met alle gevolgen van dien.

In het voorjaar moet u er voor zorgen dat uw dieren niet te vet

zijn; anders komen er zeker bevruchtingsproblemen bij de woerd en legnood bij de eend.

Schoon zwemwater is een must. Vanwege hun omvangrijke verenkleed zijn de Rouaan eenden constant bezig hun veren in te vetten via de stuitklier.

Groenvoer in de vorm van bladgroenten en/of gemalen wortelen of nog beter, vers eendenkroos, zijn onontbeerlijk en verhogen de weerstand.

Ga altijd heel rustig met deze eenden om en probeer altijd schrik te voorkomen. Ze zijn kwetsbaar vanwege het ontbreken van hun vluchtmogelijkheden (wegvliegen) en kunnen daardoor in stress komen.

Een Rouaan eend is een zeer aanhankelijke eend. Als u over voldoende ruimte beschikt zult u zeker veel plezier aan dit ras beleven. Vooral de woerd in zijn prachtkleed is in de winter en het voorjaar een lust voor het oog. Wat een kracht, rust en kleurenpracht stralen deze eenden uit!

De foto's in de vrije natuur zijn genomen bij Martin Straver.